

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת וַיִּשְׁלַח

טז' כסלו תש"פ

הפטרה: חזון עובדיה

יציאת השבת ר"ת 17:35
גיליון 557

יציאת השבת:

17:16

ירושלים: 17:17

כניסת השבת:

16:04

ירושלים: 16:01

בַּח מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

תמיד חשבנו כי יעקב ברח מפני עשיו אחיו. אכן, אמו רבקה מצווה אותו (כה, מז): "ועתה בני שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה". ערב המפגש עם אחיו, לאחר יותר מעשרים שנה שלא ראהו היה יעקב פוחד ומיצר, שמא יהרוג ושמא יהרג. האם נוכל להעלות על דעתנו אפשרות שעשיו ברח מפני יעקב?

בפרשתנו יש פסוק כזה! וכך מפורש בפרשה (לו, ו): "ויקח עשיו את נשיו ואת בנותיו ואת כל נפשות ביתו ואת מקנהו ואת כל בהמתו ואת כל קנינו אשר רכש בארץ כנען וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו". וברש"י פירש: "וילך אל ארץ – לגור באשר ימצא". ויסוד פירושו הקדוש, שלא כתוב לאיוו ארץ ולא כתוב אל הארץ, אלא לארץ. משל למה הדבר דומה? לאדם העוזב את הדירה השכורה שגר בה, קודם שמיצא דירה אחרת לעבור אליה. יוצא ועובר "לגור באשר ימצא". כך עשיו בורח מפני יעקב! מדוע? יעקב הרי לא איים על עשיו, להיפך הוא עוד שלח לו מנחה! למה עשיו בורח מארץ כנען?

התשובה היא, כיון שיעקב הגיע לארץ בדעה נחושה – זו ארצי! פה אשב כי אויתיה! כאשר יעקב מגיע בנחישות מתוך הבנה שזו ארצו, עשיו מסתלק, גם אם הוא תולה את עזיבתו בעניינים מסחריים: "כי היה רכושם רב משבת יחדיו". וכידוע הרש"י הראשון על התורה: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצווה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? משום – 'בַּח מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לְתַת לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם' (תהילים קיא), שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". בהחלט יש פה אמירה גם לימנו, שבזמן שנדע כי זו ארצנו הבלעדית שנתנה לנו על ידי בורא עולם, כאשר עם ישראל יפנים זאת – גם אומות העולם יבינו...

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

בין השתדלות לביטחון

יעקב אבינו שומע כי אחיו עשיו הולך לקראתו עם ארבע מאות שכירי חרב, כיצד יתמודד יעקב עם איום זה? מה עלינו ללמוד מסיפור זה?

יעקב אבינו מקבל ידיעה מכלי ראשון שאחיו עשיו ופמלייתו הכבירה בדרך אליו. אלא שהמפגש לא הולך להיות עם נשיקות וחיבוקים וחיוכים וסוכריות - כמו שלכאורה צריך להיות בין מפגש של אחים שלא ראו זה את זה זמן רב, אלא עשיו מגיע לפגישה עם כלי מלחמה כבדים ומאות חיילים, כאשר לנגד עיניו ניצבת מטרה אחת: להרוג את יעקב וכל משפחתו, ולנקום ביעקב על לקיחת הבכורה והברכות של אביו יצחק.

כאשר הגיעה הבשורה הקשה לאוזניו של יעקב - הוא מצטער מאוד, והחל להתכונן לפגישה "המרגשת" עם אחיו - בארבעה מישורים:

יעקב חילק את משפחתו וממונו לשניים כדי לבטח לפחות חצי מהם, שהרי בזמן שעשיו וחילותיו יתבייתו על קבוצה אחת ויתקפו אותה, באותו זמן הקבוצה השנייה תוכל לברוח - וכך היא תינצל. יעקב פתח בתפילה נוקבת לבורא עולם והזכיר את זכות אבותיו הקדושים, וביקש מה' שיצילו וישמור אותו מכל רע. יעקב הכין דורון מכובד ושידר אותו לעשיו אחיו, כדי לרכך את ליבו ולטשטש את עיניו ולשפך את זעמו. יעקב לא לקח סיכון - והכין עצמו לקרב ומלחמה עם עשיו, על הצד שעשיו יפתח עליו במלחמה וינסה להורגו. עד כאן ההיסטוריה של "מפגש יעקב ועשיו" - מפגש שהתרחש לפני אלפי שנים. אלא שהתורה הקדושה החליטה שכל יהודי חייב לדעת את הסיפור הזה - ולכן היא חקקה אותו לדורות עולם.

והשאלה נשאלת: כל יהודי יודע שהתורה אינה ספר היסטוריה ולא אוסף מפגשים מרתקים, ובין דפיה נכנס רק מה שיש בו תוכן רוחני ומוסר השכל לדורות. אם כן מה כל כך מיוחד במפגש של יעקב ועשיו - עד כדי שהוא זכה לעלות לבמה ולהיחקק בספר התורה לנצח נצחים? איזו עבודת ה' אנו אמורים לשאוף ולשלוף מהסיפור הזה? התשובה פשוטה: מי שיש לו עיניים רוחניות ובריאות רואה כאן "המון" הדרכה והשקפת עולם - אשר נחוצים לכל אדם יהודי, בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים".

א) **השתדלות!** בזמן שנודע ליעקב אבינו שעשיו אחיו בא לקראתו עם פלוגת לוחמים, הדבר ראשון שהוא עשה זה לחלק את העם והממון לשתי מחנות - כדי לצמצם את היקף הסכנה, ומכאן אנו למדים יסוד גדול: כאשר נקלע אדם לבעיה או צרה חלילה, אל לו להתחמק מהבעיה באמצעות המילים הכבירות "יהיה טוב..." ה' יעזור... הכל מלמעלה... אל לו לטמון את הראש באדמה ולסמוך על הנס ולצפות שמלאכי עליון יגוננו עליו ויעשו עבורו את העבודה, אלא גם אם זכויותיו רבות - ואפילו אם קוראים לו יעקב אבינו, עליו להתאמץ כפי שידו משגת ולעשות את כל התחבולות כדי להציל את עורו וממונו, ולמזער את הסכנה עד כמה שיוכל.

(ב) תפילה! יעקב אבינו מלמדנו שחוץ ממה שעל האדם לפעול במישור ההשתדלות ולנסות למזער ולמנוע את הסכנה עד כמה שידו משגת, עליו לפעול במישור נוסף ולעמוד בתפילה לפני הבורא ולעורר זכות אבות, ולבקש מה' שיושיעו ויצילו. שהרי התפילה זה הנשק הכבד של האדם היהודי ובאמצעות התפילה בכוחו לחולל את הניסים הכי גדולים ולהינצל מהמצבים הכי סבוכים וקשים, ואפילו אם האדם המתפלל אינו צדיק.

(ג) דרכי שלום! לפני שיעקב ניגש למלחמה עם עשיו ואנשיו - הוא שלח לו דורון גדול וניסה לרכך את כעסו ולשכך את חמתו. ולכאורה מדוע? הרי מדובר בעשיו הרוצח אשר בא לקראתו עם ארבע מאות שכירי חרב. אם כן למה שלא ילחם בו ויחסל אותו אחת ולתמיד? לשם מה הוא צריך להשקיע ממון רב ולשחד את הרשע הזה?

יעקב אבינו מלמדנו יסוד גדול: אפילו אם יש לאדם את הסיבות הכי טובות והכי מוצדקות להיכנס למלחמה עם השני, אפילו אם הוא הצדיק והצודק - ואילו השני הוא הפריץ והעריץ, לפני שהוא ניגש למלחמה, עליו לנסות את כל הצעדים האפשריים כדי לשמור על השלום ולמנוע את המלחמה. לשלוח לאותו רשע איזו מתנה כובשת ויוקרתית, לפרגן ולתת לו כבוד ולהראות לו שהוא "כאילו" יקר וחשוב לנו, ורק אם כלו כל הקיצים וכלום לא עוזר להפעיל את רחמי הרשע - ועדיין הסכנה נראית באופק, או אז יש להפעיל את השלב האחרון, שלב המלחמה.

ומכאן אנו למדים עד כמה גדול כוח השלום, ועד כמה חשוב לאחוז בו בכל מחיר. האמת היא שהמסר החד והברור הזה - הוא בעצם מדרש מפורש (תנחומא שופטים סימן י"ח), אשר זה תוכן דבריו: גדול כוח השלום שאפילו לשונאים אמר הקב"ה לפתוח להם לשלום - ואפילו בזמן מלחמה כאשר באים האויבים המרצחים להילחם בנו גם אז אנחנו מצווים לקרוא להם לשלום - וכפי שנאמר **כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם** (דברים כ' י'), ומדובר בכל מלחמה - בין מלחמות רשות ובין מלחמות מצווה.

יש לדעת, כי כל התורה עצמה בנויה ומבוססת על "דרכי שלום", וכלשון הפסוק "וכל נתיבותיה - שלום". ושמא יאמר אדם שכל עניין של דרכי שלום נועד "לשמר את השלום הקיים". אך אם חלילה השלום כבר הרוס והאנשים כבר אויבים זה לזה, אזי אין חובה מוטלת על אחד הצדדים להתאמץ למען הפיוס. טעות ביד החושב כך! מי גילה לנו זאת? השל"ה הקדוש אשר כתב את המילים הבאות (שער האותיות אות ב"ת - ערך בריית): **בואו וראו כמה גדול כח השלום... ואמרו חכמינו ז"ל הוי מקדים בשלום כל אדם (אבות פ"ד מט"ו).** מהו 'בשלום כל אדם'? ללמדך, אפילו אם אתה רואה שלבו עליך, הוי מקדימו לשלום. שאם אתה עושה כן, תגרום שיאהבך. ולא עוד, אלא אפילו שאינו נכנע להשלים עמך, ה' מוסרו ומכניעו תחתיד...

הלכות צלמים ועבודה זרה

א. אסור לעשות צורת אדם בולטת, ואסור להשהותה בביתו. ודוקא כשהיא צורה שלמה בכל איבריה, אבל פרצוף אדם וצוארו עד החזה בלי גוף, אפילו הוא בולט, אין בו שום איסור, בין בעשייתו, בין בשהייתו. והמנהג להקל לקנות לילדים הקטנים לשם שחוק ושעשוע, בובות העשויות תבנית אדם, שנעשו לשם משחק, ומכל מקום טוב להחמיר היכא דאפשר שלא לקנות בובות תבנית אדם שלם בכל חלקי גופו ואבריו, רק חצי הגוף העליון, או כאותם הנראות מצד אחד, דהיינו עין אחת וחצי חוטם ויד ורגל. ומותר לסחור בהם למכור ולקנות, גם בתבנית אדם שלם בכל איבריו. ואותם בתי חרושת העושים זאת לכתחילה מאן לימא לן שברצון חכמים עושים. והשוואל על זה לעשות מעשה לכתחילה מורים לו להחמיר. ומכל מקום אין למחות ביד המקלים לעשות כן.

ב. פרוכת שרקום עליה צורת אריות מצדי לוחות שכתוב בהם עשרת הדברות, יש לאסור לתלות פרוכת זו על ההיכל של ארון הקודש מבחוץ. וכן יש לאסור להקים צורת אריות מברונזה או שיש, וכיוצא, מעל לארון הקודש. ורבני ישראל נקראים לדרוש ברבים על כך, ולדבר על לב הגבאים במתק שפתים, להסיר צורות אלו מבתי הכנסת, ולפרסם ברבים שלא יוסיפו להקדיש פרוכות כאלה לבית הכנסת. ויש לעשות הכל בחכמה ובתבונה בשלום ובמישור, ולא לגרום ח"ו למחלוקת, כי דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

ג. מותר להצטלם בתמונה פוטוגרפית. ואין לחוש בזה משום הנאמר "לא תעשה לך פסל וכל תמונה". ואף לדעת המחמירים בצילום, יש להקל בצילום חצי גוף העליון בלבד. והוא הדין שיש להקל בצילום פרופיל, שרואים בתמונה רק צד אחד של הפנים, עין אחת ואוזן אחת. וכל זה ממשנת חסידות לשרידים אשר ה' קורא, אבל מעיקר ההלכה כבר פשט המנהג להקל בזה בכל אופן בצילום. בפרט כשיש צורך להיכנס התורה. וכן נפוץ המנהג גם אצל החרדים לדבר ה'.

ד. תמונת אדם בולטת שנראה שם חצי גופו, (פרופיל), כאדם השוכב על צדו, שאין נראה ממנו אלא עין אחת ואזן אחת ויד אחת ורגל אחת, וצד אחד של החוטם, מותרת, כיון שאין שם תמונת אדם בשלימותו.

ה. נוהגים לקשט הסוכה בחג סוכות בתמונות של צדיקים וגדולי הדור, וכן יש לתלות בביתם תמונות של גדולי תורה לקיים: והיו ענין ראות את מורדך. והדין כן גם בציור של תמונת אדם, שאין איסור בציור זה, כל שאינה צורה בולטת. וכל שכן שמותר להשהות התמונה באלבום, או לתלות התמונה בחדרי משכיותיו. וכן מותר לתלות תמונות של חיות ועופות, על כותלי הבית, בין ציור בין תמונות מצילום, שכל שלא נעשו לשם עבודה זרה, ונעשו לשם נוי וכיוצא, יש להקל. ומותר להסתכל בתמונות אלה וליהנות מיופין.

ו. צורת חמה ולבנה וכוכבים אסור לעשות, בין שוקעות בין בולטות. ומצאנו לרבים שנהגו להקל בדבר, בפרט לילדים קטנים, וסמכו על כמה חילוקים שכתבו הפוסקים, שיש אומרים שאם צורת החמה או הלבנה אינה שלמה, וחסר בה משהו, אין איסור בדבר. ויש מי שכתב שאם מציירים את החמה והלבנה בצבעים בלבד, דלית ביה ממש, מותר. אולם לדינא מרן סתם בשלחן ערוך שצורת חמה ולבנה וכוכבים אסור לעשות בין שוקעות בין בולטות. ודעת המהר"ם אלשיך, שגם בציור חסר כגון צורת לבנה חסרה כמו שנראית בתחילת החודש במרום, יש לאסור. (ע"פ ילקוט יוסף).

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לדפוס: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה והושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בת עישה. תקוה בת עזיזה. אלנה בת ג'אן. אסתר בת זוהרה. מויל בת עננה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו. להחזרת נעדר צה"ל ושביו ובהם: אורון שאול, דוד גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו.

לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמיר. נדיר טרום. נסים כהן. רובי צעדי. יצחק בן מויל מורדו. מרדכי ויטמן מורדו. ישראל אברהם נתן. אברהם אוהיון. מרדכי צאנז. שלמה בן מרים. יצחק ועננה אטאס. ר' חיים אהרנה. לוי יצחק אמרדי. אורן מעלים. אליהו מיטל. דוד ח'גי. דוד גרוסברג. יואל דליל. עמוס דמרי. ריי שלמה. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אורן מורדו. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאח אסטרונגו. נדירה שמעון. מנרה לוי. ליט שבת. אסתר בת תורה. אסתר חדר. חנה יצחקי. דינה פונדק. אליהו בת פריחה. תרצה יגודן. אסתר ועננה נחום. דניאל אלמליח. אליהו אדרי. נסים מלי. מרים וענוני. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעמה בת מנורה. לואיזה מרד. זוהרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליאל. יוכבד ועקני. חסידה ששפטוס. עישה דקן. ברכה סופן. רותי אטל. כבטלה בת אולנה. אסתר איבני. כמשה דידי. כמשה כהן. אליס מוסיל. אילה שחר. רבקה ישעיהו. איראל דריסעובר ז"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, ועזיזיה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ו.

למענוניים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לענין בעלון זה בשעת התפילה